

VÁLSÁGKEZELÉS AZ EU-10 ORSZÁGOKBAN – A POZÍCIÓK VÁLTOZÁSAI

SZEGED, 2012. NOVEMBER 29.

AZ ELŐADÁS ÁLTAL ÉRINTETT KÉRDÉSEK

- **Államháztartási pozíciók az EU-10 országokban**
- **A gyakorlatban alkalmazott válságkezelési forgatókönyvek azonosságai és különbségei az EU–10 országokban**
- **A válságkezelés eddigi eredményei – pozícióátrendeződés**

A VÁLSÁG ELŐTTI ÉVEKBEN KÉT CSELEKVÉSI FORGATÓKÖNYV, AMI AZONBAN A VÁLSÁBAN MÁS HANGSÚLYOKKAL

- A fejlesztés, növekedés áll a cselekvés centrumában: a reálgazdaság terheinek csökkentésével, a fejlesztésre fordítható források felszabadítása
- A társadalmi béke, a társadalmi jólét az elsődleges: a szociális védőhálók, ellátások fenntartásával a társadalmi kohézió megőrzése, erősítése
 - A társadalmi stabilitást szolgáló „szociális” cselekvési forgatókönyv alkalmazása fenntarthatóan valójában csak ott (volt) lehetséges, ahol működtetésének forrásszükséglete nem okozza a gazdasági dinamizmus elvesztését.
- A stabilitás megőrzése kerül előtérbe a válságban, mert nélküle nincs dinamizálási, fejlődési esély,
 - Kérdés azonban, hogy ez milyen cselekvési forgatókönyvet jelent, mely jövedelemtulajdonos csoportokra hárítják át a válság terheit, s milyen sorrendben.

AZ EU-10 VÁLSÁGKEZELÉSÉNEK KÉT SZAKASZA:

- 2008 és 2010 között: a gazdasági visszaesés megfékezése, amelyhez megfelelő ösztönzést (stimulusokat) is igyekeztek alkalmazni.
- 2011-től: az adósságcsökkentés és a költségvetési hiány mérséklése
 - (ez természetesen fékezi a gazdasági dinamizmust, a válságból való gyors kilábalást).
- 2012 - 2013? ? ? Az EU-10 országok eltérő pozíciókkal és esélyekkel

államháztartási kiadások csökkenése mindkét szakaszban,

ugyancsak mindkét szakaszban érvényesültek munkaerő-piaci intervenciók,

adók, vámok és járulékok általánosan, mindkét periódusban növekedtek,

ezen általános tendencia mellett, ugyanakkor az ösztönzés szándékával szelektíven csökkentek az adók, vámok és járulékok,

egyedi bankmentő akciók az első szakaszban,

első szakaszban változott az államháztartás működési szabályainak, intézményeinek rendszere, szerkezete,

a válságkezelés második időszakában megjelentek a banki és más különadók

2009–2010-ben kezdtek „kimerülni” a munkaerő-piaci ösztönző programok a fiskális mozgástér beszűkülése miatt.

Az EU-10 országok viszonylag későn csökkentették a deficitet.

A megszokott gazdaságösztönző eszközök a világpiac egyensúlyhiánya terhei alatt érdemi növekedést nem tudnak indukálni.

ROMÁNIA és elsősorban MAGYARORSZÁG kivételével 2011–2012-ben visszafogottabb kormányzati aktivitást mutató válságkezelést valósítottak meg.

A bizalomhiányt a kormányzó erők egymás örökségeként élték meg.

A válságkezelésben *több volt az azonosság, mint a különbség.*
Eltérések elsősorban a beavatkozások mértékében voltak.

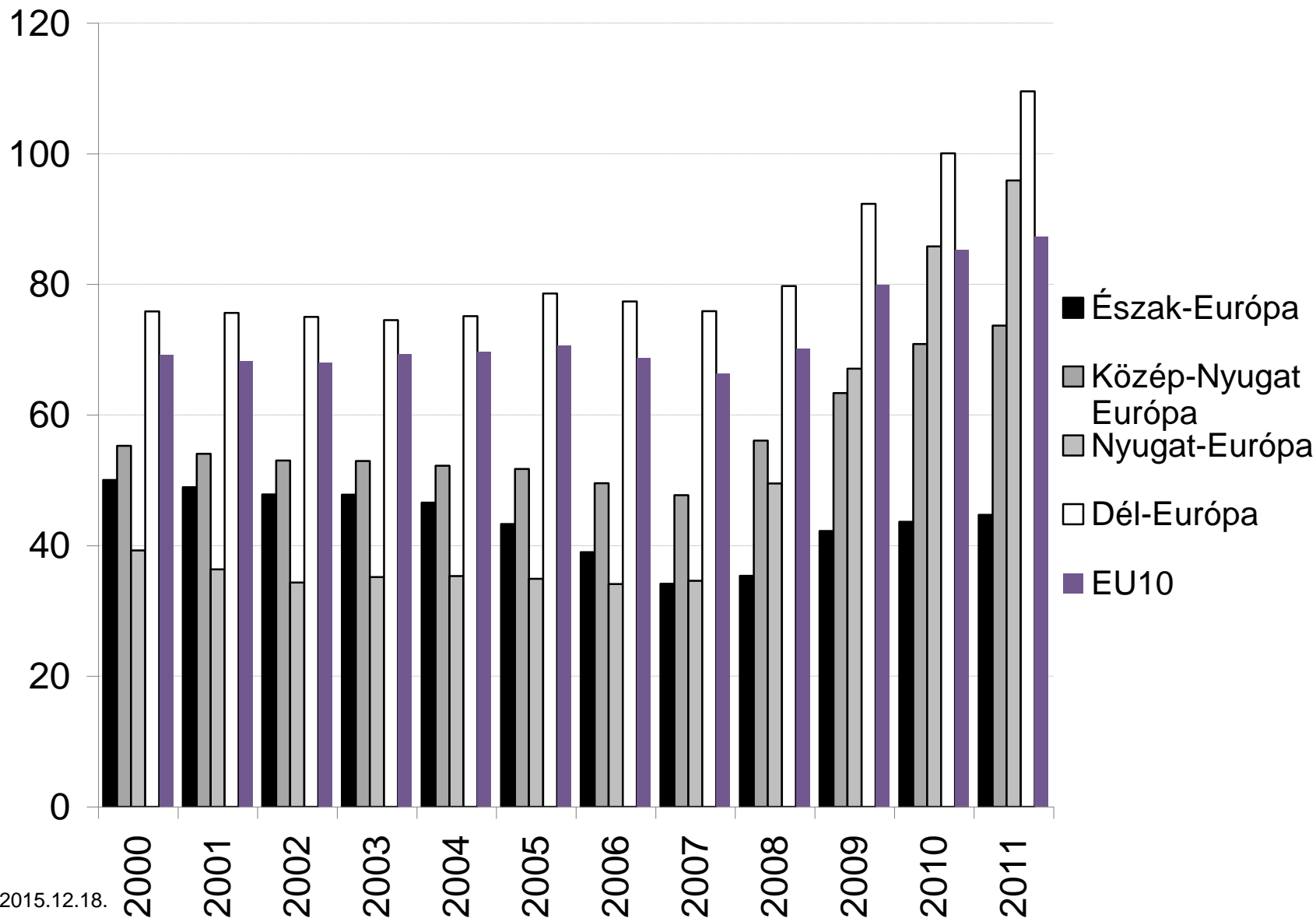
Az EU-10 országai képesek voltak helyzetük konszolidálására,
javultak az esélyeik a felzárkózásra.

MAGYARORSZÁG is ide tartozik. De:

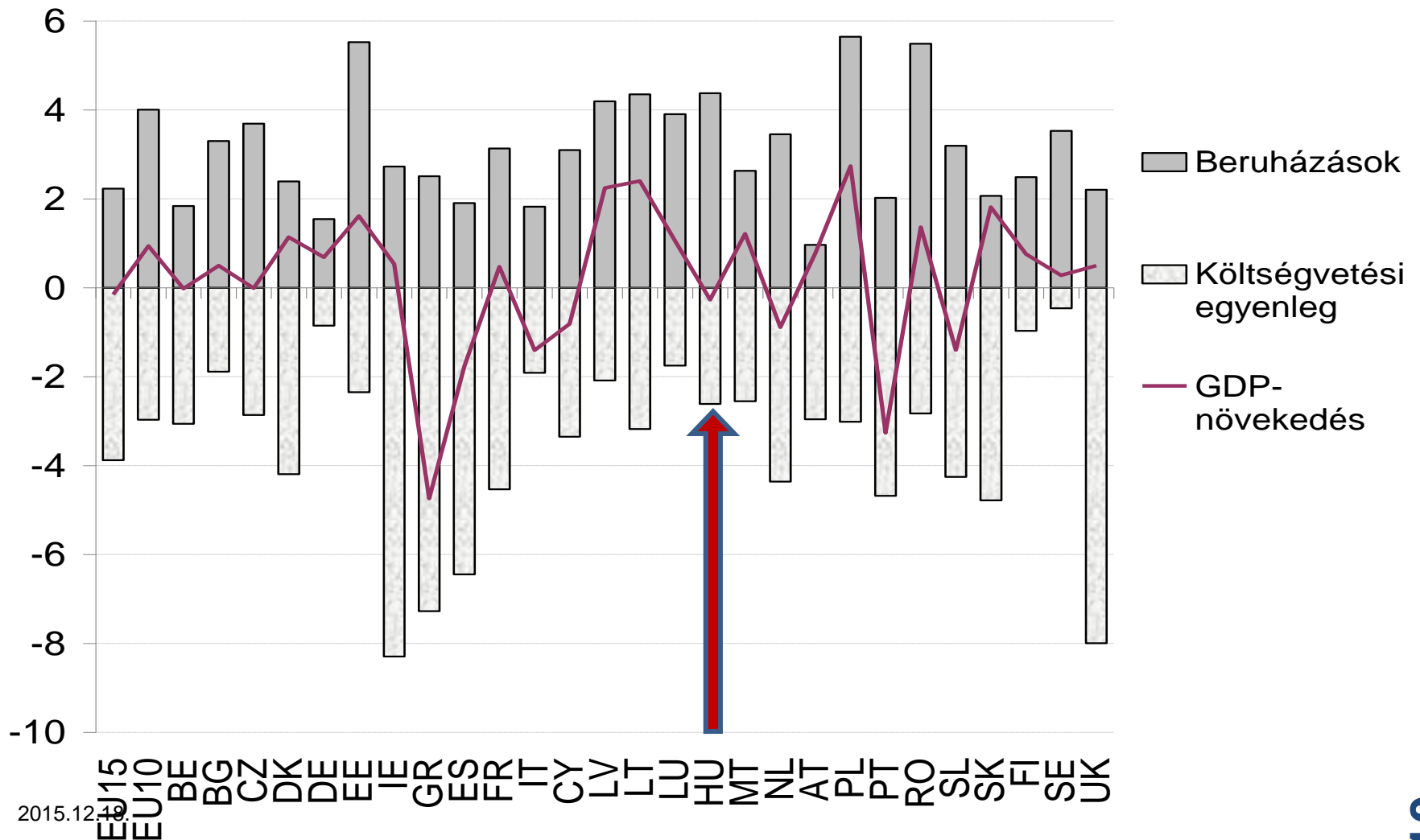
- az intézményrendszer működésének nem eléggé kiszámítható
- hiányosságok a stabil államháztartási finanszírozásban
- a befektetések szempontjából pedig hátul kullog.

Ezáltal a felzárkózási esélyeket illetően inkább Romániához és Bulgáriához – melyeknek ugyan igen kedvező eladósodottsági mutatói vannak – áll közelebb.

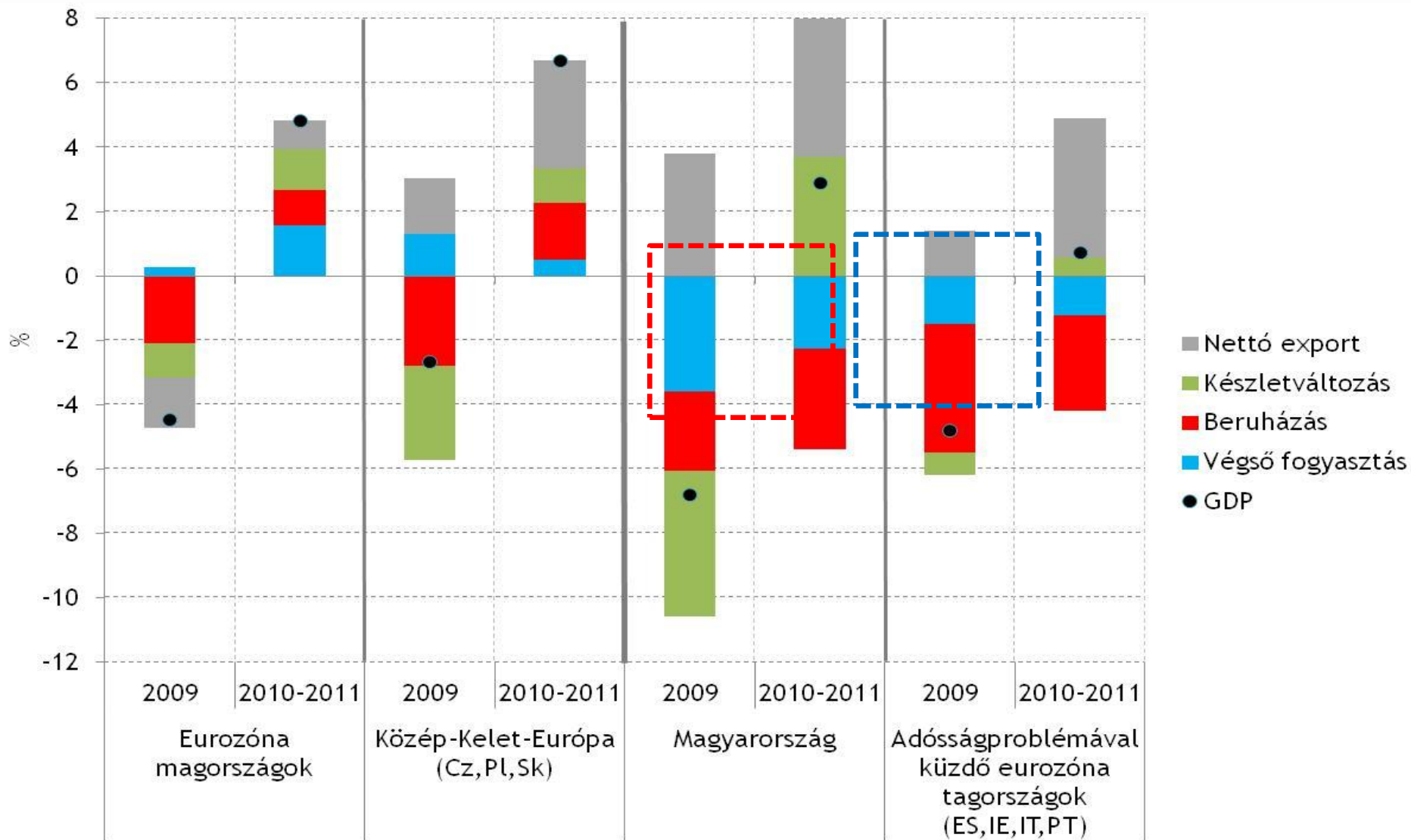
ÁTRENDEZŐDÉSEK (1): AZ ÁLLAMADÓSSÁG A GDP SZÁZALÉKÁBAN

ÁTRENDEZŐDÉSEK (2): BERUHÁZÁSOK, KÖLTSÉGVETÉSI EGYENLEG ÉS GDP-NÖVEKEDÉS, 2012

ÁTRENDEZŐDÉSEK(3): ADÓSSÁGPROBLÉMÁVAL KÜZDŐ GAZDASÁGOKBAN A BELFÖLDI KERESLET TARTÓSAN VISSZAFOGOTT MARAD

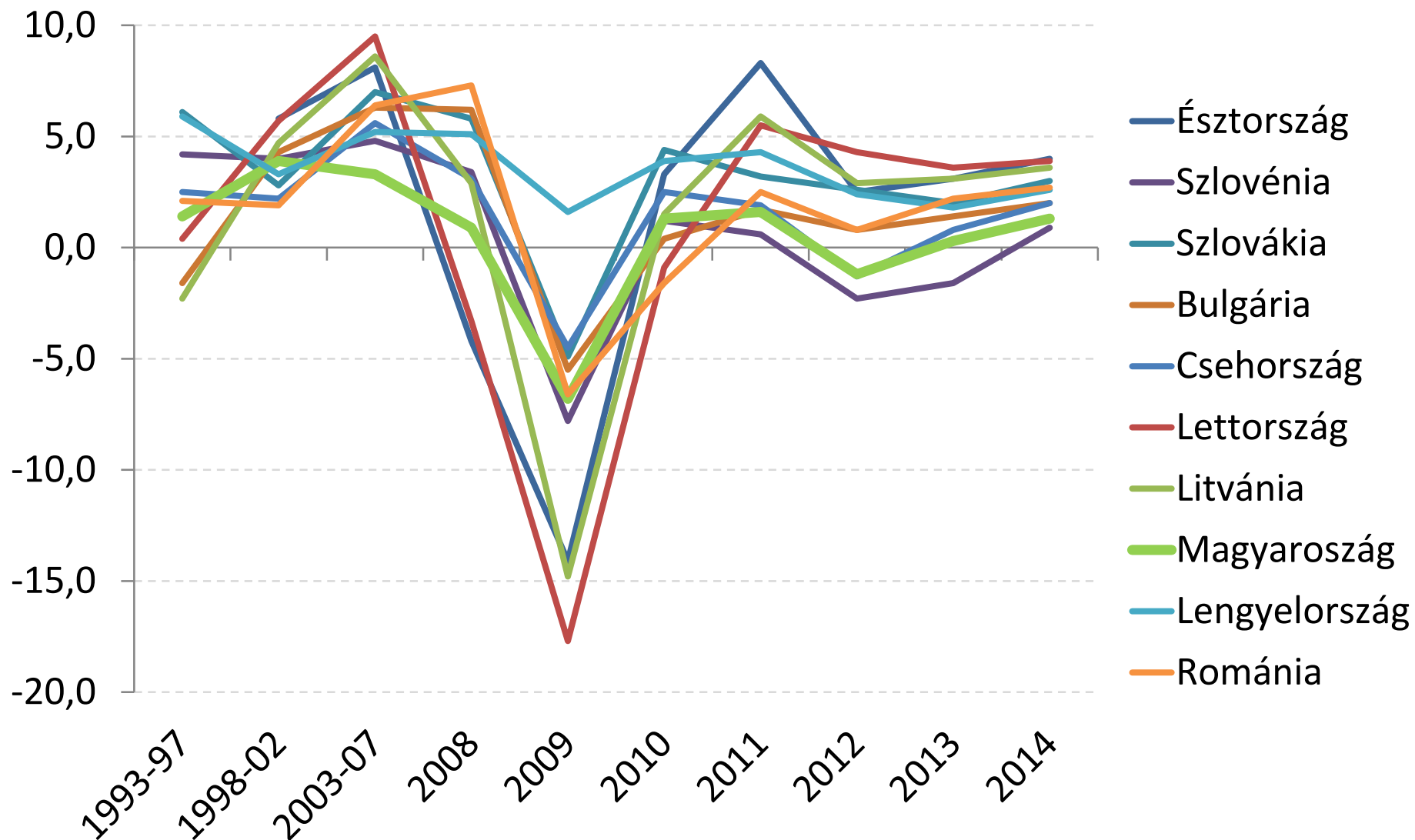
A GAZDASÁG VESZÉLYEZTETETTSÉGI FAKTORAI KÖZÉP-KELET EURÓPÁBAN 2012 ŐSZÉN

Veszélyeztetettségi faktorok	exportfüggőség	a gazdaság nyitottsága	a bankszektor külföldi tulajdonban	nem teljesítő hitelek a bankszektorban	függőség az európai bankközi hitelezéstől	portfólió beruházások visszafordulása	külföldi hitelkitettség	gyenge gazdasági növekedés
Lengyelország	közepes	közepes	közepes	közepes	közepes	magas	alacsony	alacsony
Csehország	magas	magas	közepes	közepes	közepes	alacsony	közepes	alacsony
Magyarország	magas	magas	közepes	magas	magas	alacsony	magas	magas
Bulgária	magas	magas	magas	magas	közepes	alacsony	alacsony	magas
Románia	magas	közepes	magas	magas	közepes	alacsony	alacsony	alacsony
Szlovákia	magas	magas	közepes	alacsony	alacsony	alacsony	alacsony	alacsony
Szlovénia	közepes	közepes	közepes	alacsony	alacsony	alacsony	magas	magas
Balti államok	magas	magas	magas	magas	közepes	alacsony	közepes	közepes

2015.12.18.

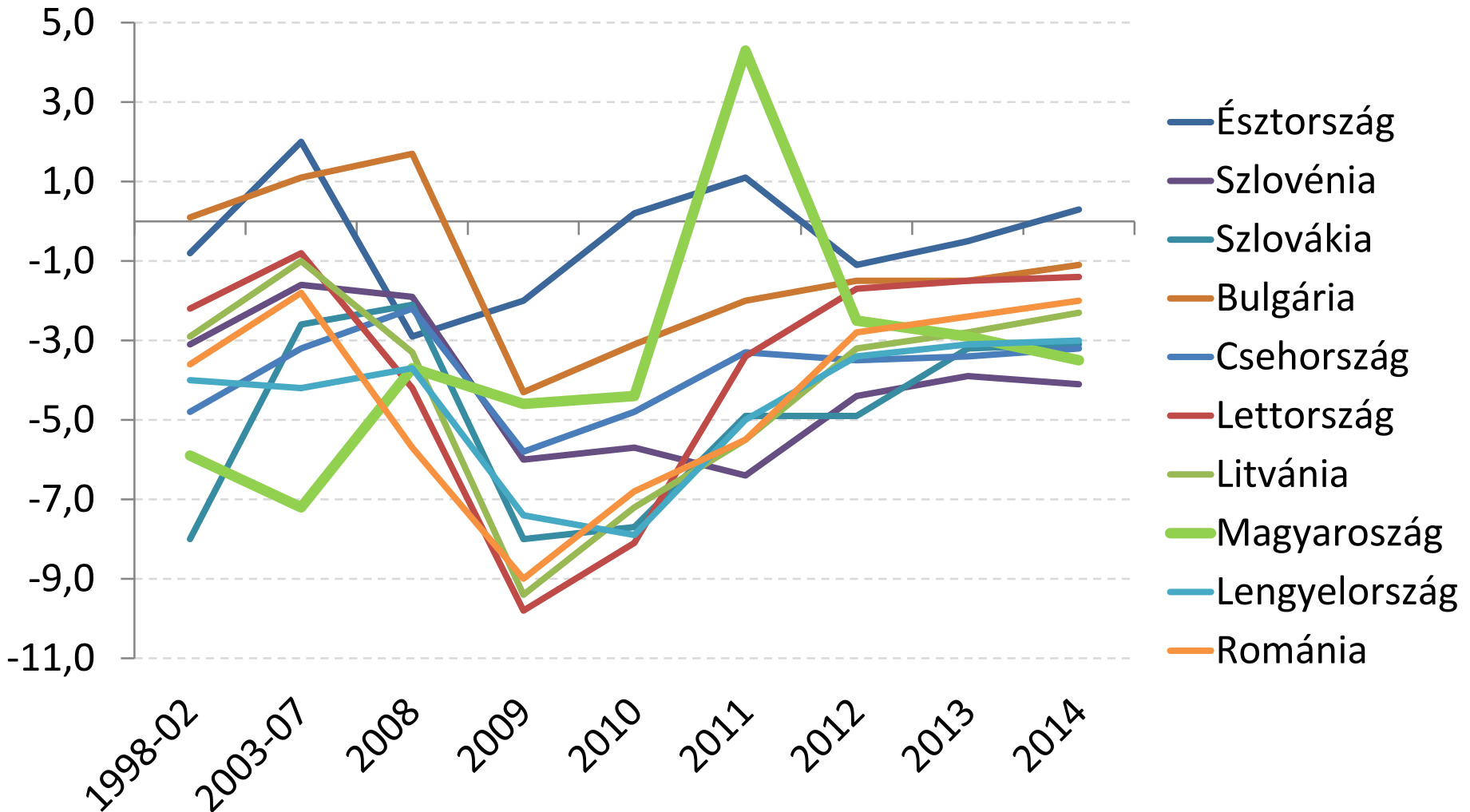
Forrás: BNE

ÁTRENDEZŐDÉSEK (2): NÖVEKEDÉSI TREND

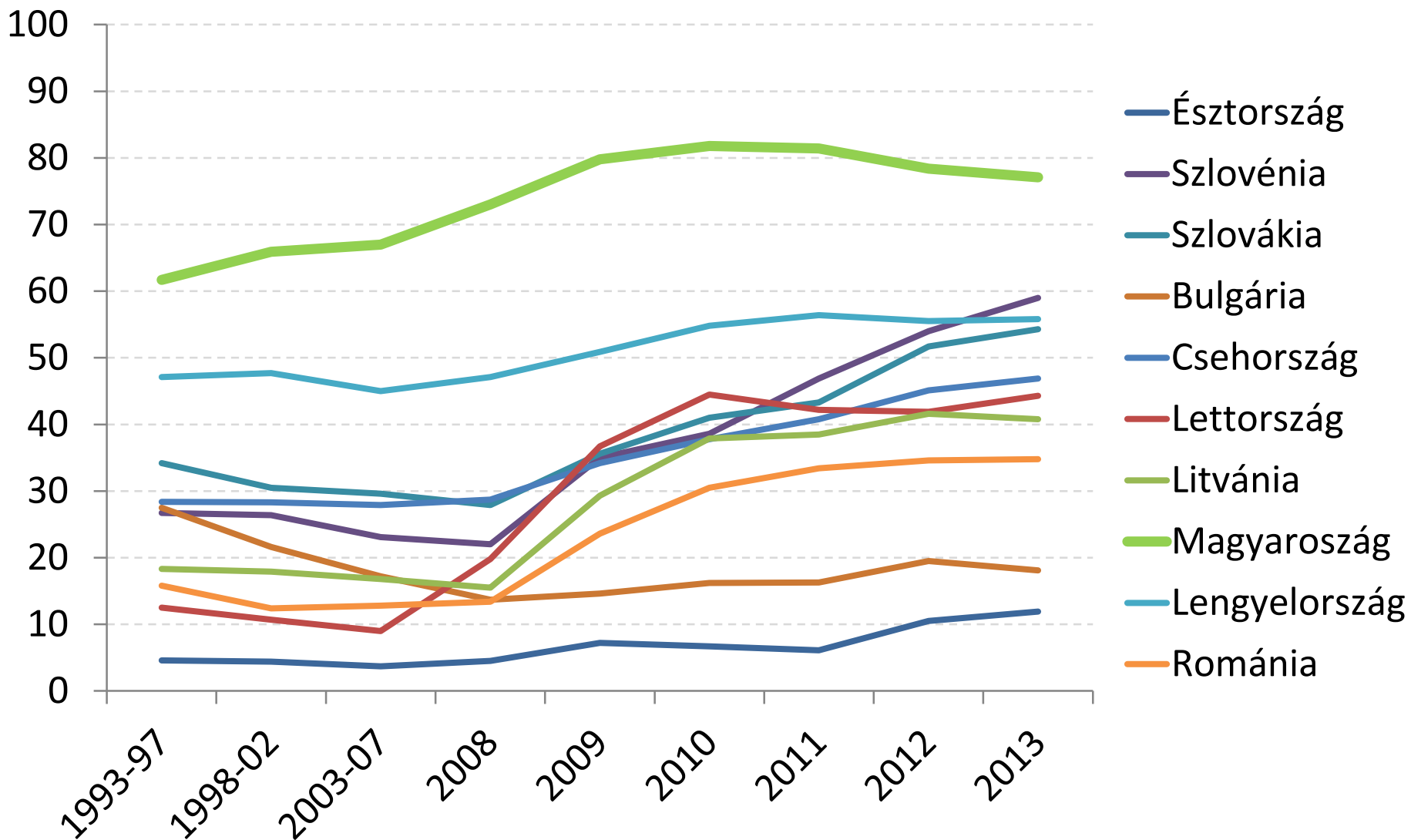
2015.12.18.

ÁTRENDEZŐDÉSEK (3): KÖLTSÉGVETÉSI EGYENLEG

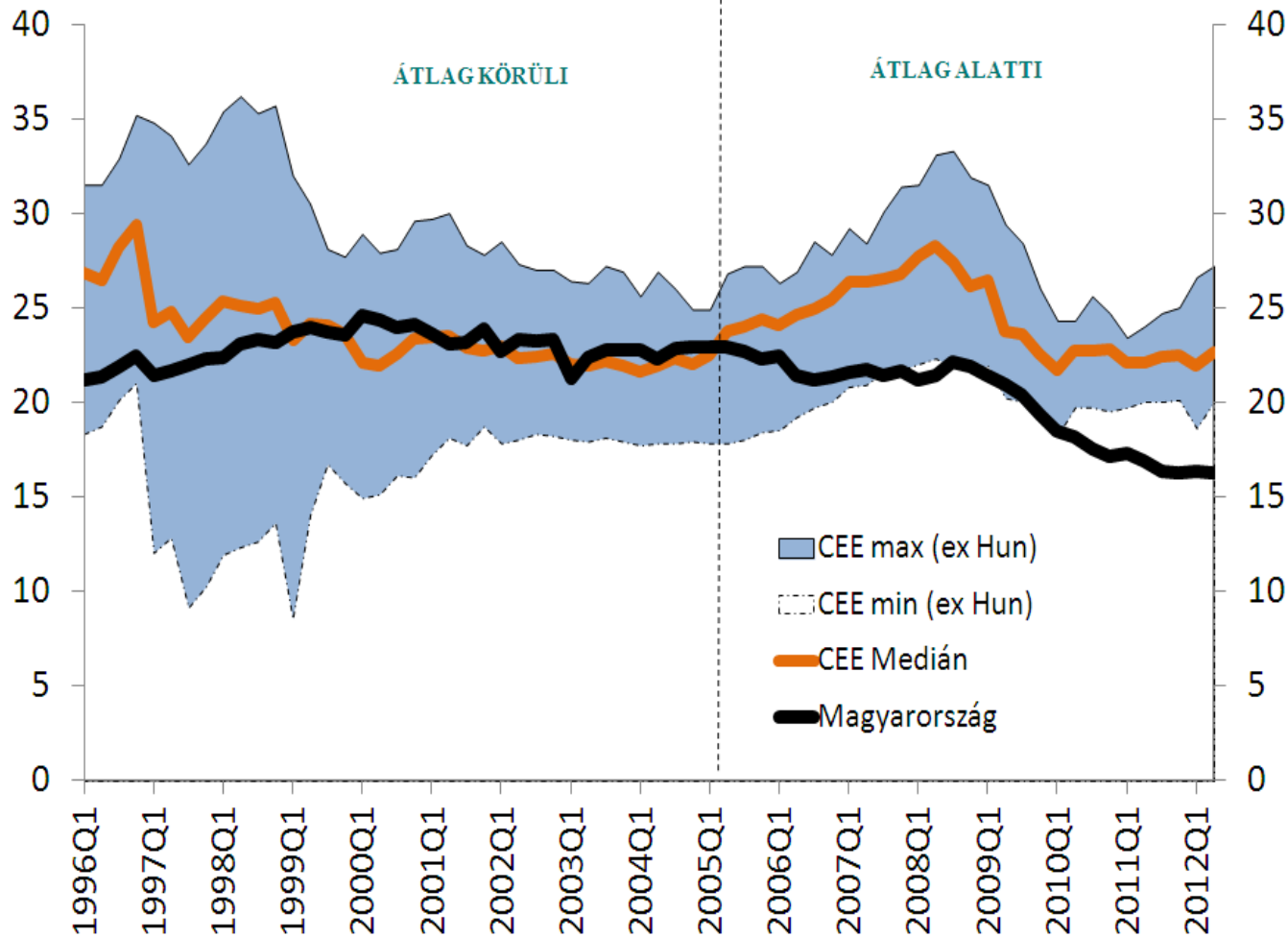
2015.12.18.

ÁTRENDEZŐDÉSEK (4): ÁLLAMADÓSSÁG TRENDJE

STRUKTURÁLIS PROBLÉMA (1) : A BERUHÁZÁSI RÁTA NÁLUNK A LEGALACSONYABB A RÉGIÓBAN

A BERUHÁZÁSOK A GDP ARÁNYÁBAN (%)

Lemaradás okai

Bizonytalan makrogazdasági környezet:

- EMU adósságválság
- Magyarországon lassan 5 éves költségvetés restrikción

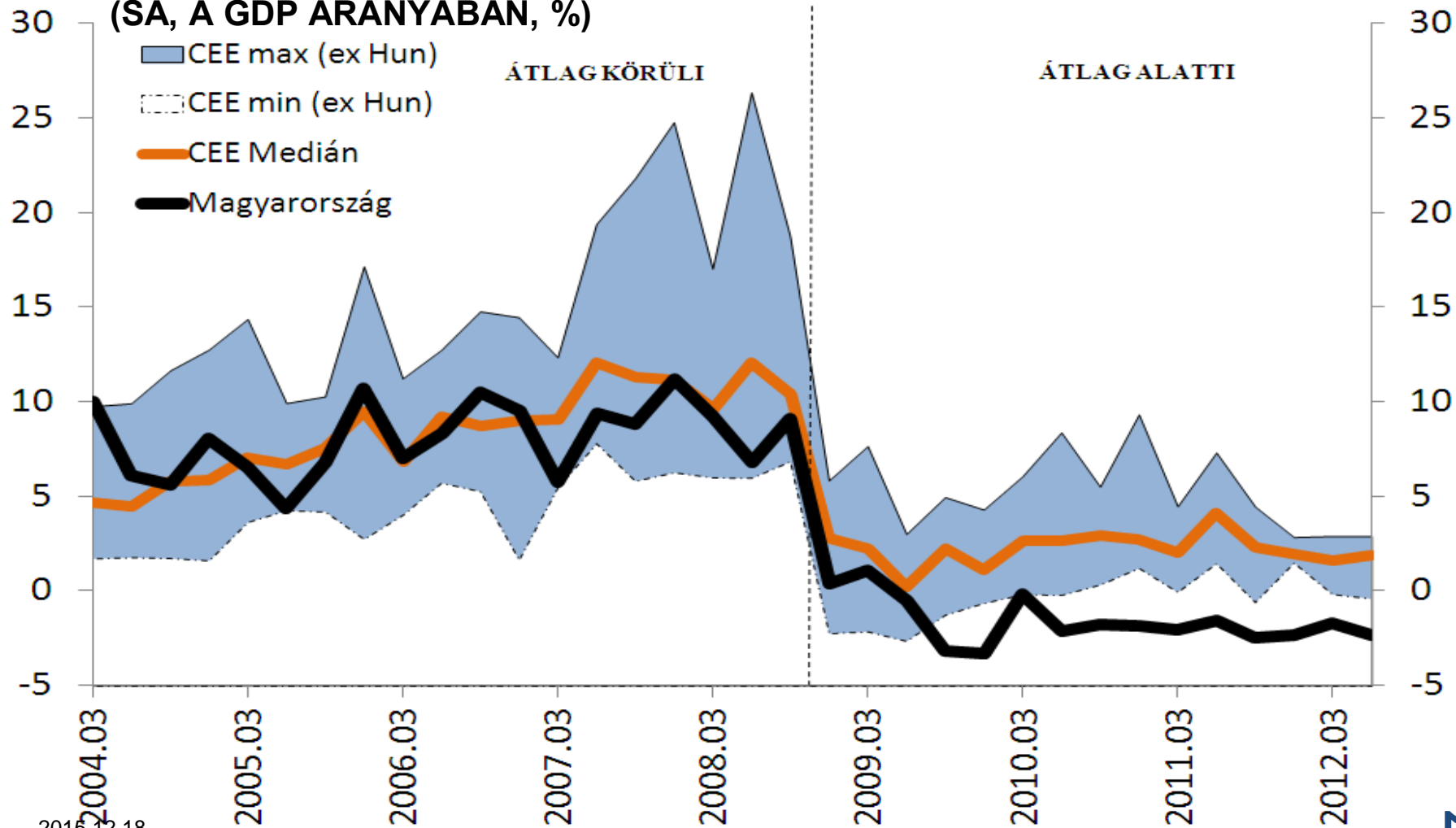
Bizonytalan szabályozási környezet - szektoradók

Bankadó

Végtörlesztés miatt szűkös, a felárak miatt pedig drága finanszírozás

LEGGYENGÉBB A HITELEZÉSI AKTIVITÁS, AMI VISSZAHÚZZA A

A BANKSZEKTOR NETTÓ HITELEKIHELYEZÉSE A MAGÁNSZEKTOR FELÉ (SA, A GDP ARÁNYÁBAN, %)

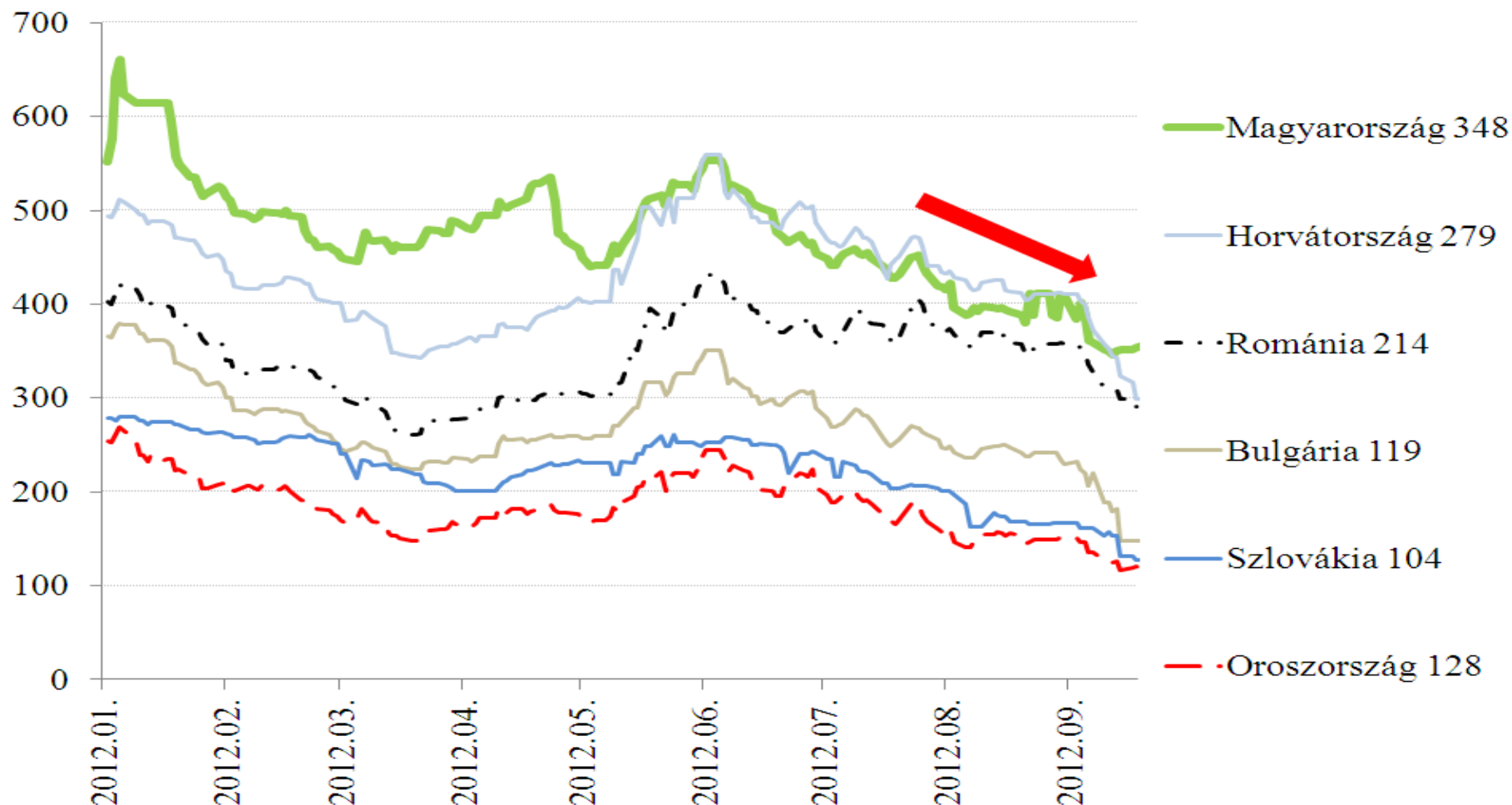

2015.12.18.

Forrás: Nemzeti Bankok CEE : Visegrádi országok és Románia illetve Bulgária

A KOCKÁZATI FELÁR CSÖKKENTEK, UGYANAKKOR EZ A MÉRSÉKLŐDÉS MÁS RÉGIÓS ORSZÁGOKRA UGYANÚGY JELLEMZŐ, MINT HAZÁNKRA

A CDS-felár (bázispont)

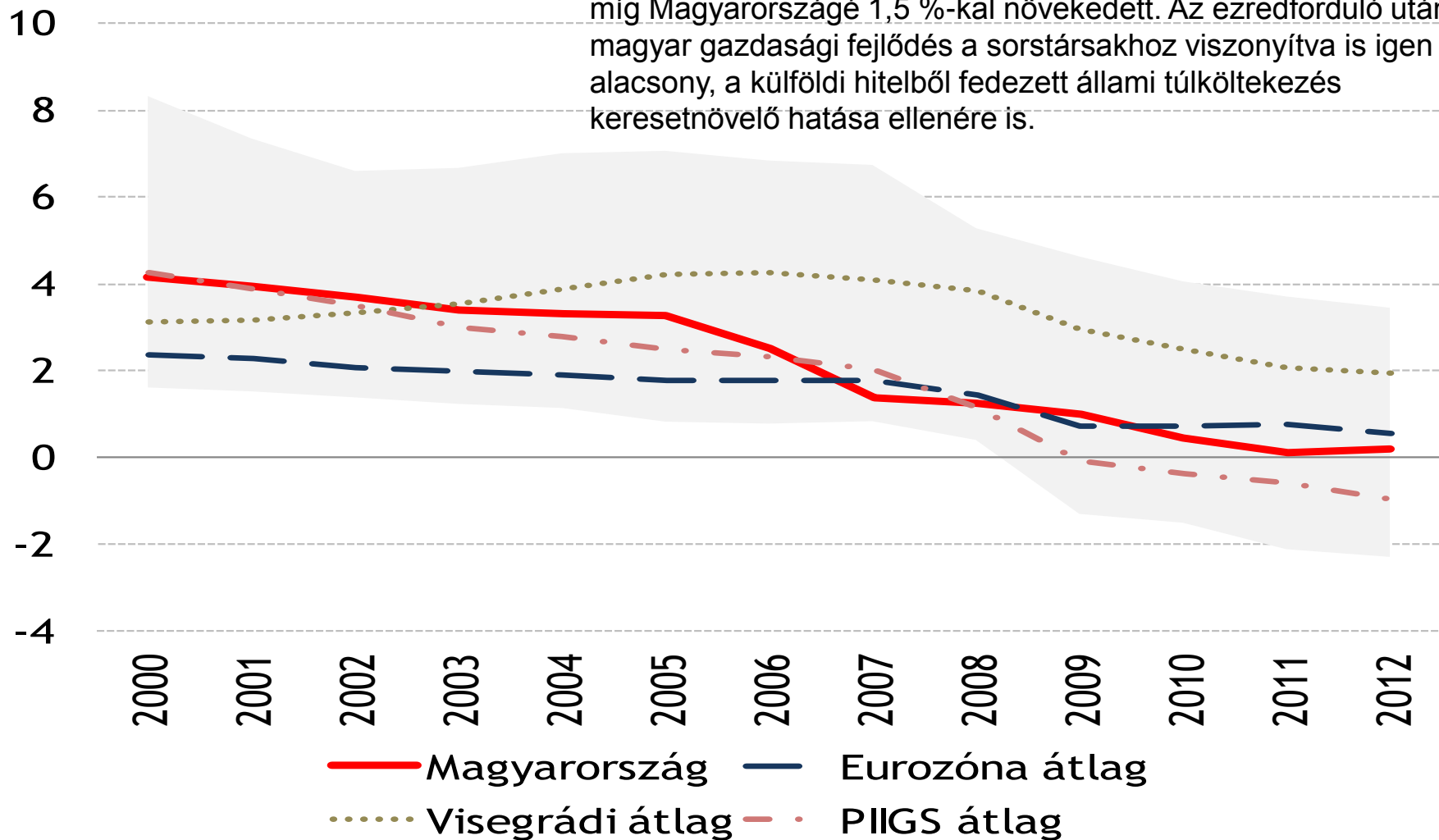

2015.12.18.

Forrás: Reuters

A POTENCIÁLIS NÖVEKEDÉSI ÜTEM STAGNÁL VAGY CSÖKKEN! A TRENDFORDULÓ SZÜKSÉGESSÉGE!

Az elmúlt 30 évet tekintve Ausztria reál GDP-je évi 2,3 %-kal, míg Magyarorszáké 1,5 %-kal növekedett. Az ezredforduló után a magyar gazdasági fejlődés a sorstársakhoz viszonyítva is igen alacsony, a külföldi hitelből fedezett állami túlköltekezés keresetnövelő hatása ellenére is.

TANULSÁGOK

A túlzott állami aktivitás a piaci kockázatokat beviszi a költségvetési szférába.

Vállalkozói ötlet és piac nélkül az adókedvezmények hatástalanok!

Az általánossá vált a (kölcsonös, külső és belső) bizalomhiány a cselekvés igen jelentős fékje.

A STABILITÁS ÉS DINAMIZMUS HARMÓNIAJÁNAK HIÁNYA KÉTSÉGESSÉ TESZI A VÁLSÁGKEZELÉS SIKERÉT: NEM VAGY – VAGY MEGOLDÁSOKBAN? HANEM KOMPLEMENTEREKBE KELL GONDOLKODNI!

A MEGOLDÁS MINDENÜTT ELSŐDLEGESEN A BIZALOM HELYREÁLLÍTÁSÁTÓL FÜGG!

- **Stabilitás és a kiszámíthatóság, érdek- és értékharmonizáció.**
- **A stabilitás biztosítása nem egyszeri forrásokból és a tartalékok feléléséből biztosított.**
- **Fegyelmezett költségvetési politika, kiszámíthatóság.**
- **Külföldi tőkebeáramlás, banki aktivitás.**
- **A partnerek meggyőzése arról, hogy amit egy ország tesz, azt őszintén, az együttműködés szándékával és nem taktikai okokból teszi.**
- **Az azonnali korrekció reflexének a kivédése, az improvizáció elkerülése.**

A gazdaságpolitika fókuszába a gazdasági szereplők versenyképességének javítása kerül, és akikben lesz annyi alkotókészség, hogy a lehetőségekkel élni tudnak.

Folytatódik

- ✓ a dereguláció, a bürokratikus kööttségek csökkentése,
- ✓ a szabályok egyszerűsítése,
mindjobban érvényesül
- ✓ az alapvető állami feladatok hatékony végzése,
- ✓ a munkavállalásra ösztönző újraelosztás, a munkaerőpiachoz igazodó képzés
- ✓ az egyszerűbb adózás és az alacsonyabb adókulcsok hatása
- ✓ a hatékony EU-forrásfelhasználás.

VAGYIS....

- ✓ az exportteljesítmények megmaradnak.
- ✓ a GDP visszaesésében mindenütt fordulat következik be, a háztartások fogyasztása, a közösségi fogyasztás és a beruházások süllyedése minden országban lefékeződik, a finanszírozásban nem lesz további drámai visszaesés.
- ✓ a szükségszerű további kiadáscsökkentések, költségfelfaragások nyomán a költségvetési egyenlegek viszonylag kedvezőek maradnak, és képesek együttmozogni a gazdasági teljesítményekkel,
- ✓ a külső feltételek javulnak, az eurózóna végre úrrá lesz bizalmi válságán, nem lesz újabb világméretű megrázkódtatás.
- ✓ az áldozatokat a lakosság továbbra is képes elfogadni, s bizalma lesz abban, hogy a vállaltak segítségével a belátható távlatban valóban megindulhat a fenntartható fejlődés.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!